



*edistystä ERI-rahastojen rahoitusvälineillä*



# Euroopan sosiaalirahasto

Rahoitusvälineet





**Euroopan sosiaalirahaston osarahoittamat rahoitusvälineet ovat kestävä ja tehokas tapa investoida ihmisiin ja heidän taitojensa kasvuun ja kehitykseen työllisyyden ja yhteiskunnallisen osallistumisen tavoitteiden edistämiseksi EU:n laajuisesti. Ne voivat tukea useita kehitystavoitteita hyödyttäen laajaa tuensaajien joukkoa ja tarjoten mahdollisuuden rahoituksen uudelleenkäyttöön uusissa investoinneissa.**

Euroopan sosiaalirahasto (ESR), yksi Euroopan rakenne ja investointirahastoista, pyrkii edistämään työllisyyttä ja oikeudenmukaisempia mahdollisuuksia kaikille. Se on Euroopan unionin tärkein työkalu työnsaannin edistämiseksi (tai paremman työn saamiseksi), heikommassa asemassa olevien integroimiseksi osaksi yhteiskuntaa ja oikeudenmukaisempien mahdollisuuksien takaamiseksi kaikille. Tämä tehdään investoimalla eurooppalaisiin ja heidän taitoihinsa – työllisiin ja työttömiin, nuoriin ja vanhuksiin.

ESR:n kokonaisbudjetti on yli 86 miljardia euroa kaudella 2014-2020. Tällä tuetaan vuosittain noin 15 miljoonaa ihmistä työmarkkinoille pääsemisessä, työnhakuvalmiuksien parantamisessa tai, tiettyjen heikommassa asemassa olevien yksilöiden kohdalla, heidän integroitumisessaan osaksi yhteiskuntaa.

ESR:n tarjoamaa tukea voidaan kanavoida avustuksin ja, kasvavissa määrin, rahoitusvälineillä.

Vuosina 2007-2013 yhteensä 49 rahoitusvälinettä, jotka olivat ensisijaisesti rajattu koskemaan pk-yrityksiä, käytettiin seitsemässä jäsenmaassa rahoittamaan ESR:n tukitoimia. Tämä vaatimaton aloitus osoittaa, että ESR-ohjelman sidosryhmillä ei ole kokemusta näiden rahoitusvälineiden käytöstä eikä myöskään markkinamekanismien hyödyntämisestä toiminnassaan. Tämä kuitenkin myös merkitsee, että potentiaali hyödyntää uudelleen käytettäviä rahastoja yhteiskunnallisten kysymysten ratkomisessa on huomattava.

## Rahoitusvälineet

- edellytetään maksettavan takaisin;
- ovat uudistuvia, ts. takaisinmaksettu rahoitus käytetään uudestaan samalla alueella;
- sopivat taloudellisesti kannattaviin hankkeisiin, ts. niihin, joiden voidaan olettaa tuottavan tarpeeksi tuloja tai säästöjä tuen maksamiseksi takaisin;
- on suunniteltu siten, että ne houkuttelevat yhteisinvestointeja muista lähteistä, mukaan lukien yksityiset investoinnit, jotta saatavilla olevan rahoituksen määrää voidaan kasvattaa erityisesti toimialoilla/alueilla, joilla on ongelmia rahoituksen saatavuudessa;
- voivat toimia lainojen, takausten ja pääomarahoituksen muodossa;
- voivat myös tukea tarjonnan kehittymistä osallistumalla markkinoiden kehittämiseen;
- ovat hyödynnettävissä täydentävästi avustusten kanssa; ja
- ovat hallinnoitavissa kansallisten tai alueellisten pankkien, kansainvälisten organisaatioiden kuten Euroopan investointipankin tai Euroopan investointirahaston, rahoituslaitosten ja hallintoviranomaisten (vain lainat ja takaukset) toimesta.

Rahoitusvälineiden aikaisemmin toteutuneet hyödyt on huomioitu ja vuosina 2014-2020 niiden käyttö on laajennettu koskemaan **kaikkia temaattisia tavoitteita**. Käytön odotetaan yhä vilkastuvan edistyneempien ja joustavampien toimeenpanomahdollisuuksien ansiosta.

ESR-rahoituksesta voidaan osarahoittaa rahoitusvälineitä **tukemaan investointipainopisteitä**, jotka jäsenmaat ja alueet ovat **kirjanneet ESR-toimenpideohjelmiinsa** edellyttäen, että ne kohdistuvat **tunnistettuun markkinahäiriöön**, ts. tapauksiin, joissa pankit ovat haluttomia lainaamaan ja/tai joissa yksityinen sektori on haluton investoimaan. Esimerkkeinä voidaan pitää tilanteita, joissa yksityishenkilöt eivät voi saada rahoitusta yritystoiminnan ulkopuolisiin hankkeisiin, joissa markkinat eivät tarjoa tarpeeksi pääomaa pk- tai start-up -yrityksille tai joissa kotiseudulta muuttamaan joutuneet ryhmät/yhteisöt tarvitsevat rahoitusta päästäkseen jälleen koulutukseen tai työmarkkinoille.



Rahoitusvälineet voivat täten edistää seuraavien ESR:n temaattisten tavoitteiden toteutumista:

- työllisyyden edistäminen ja työvoiman liikkuvuuden tukeminen;
- koulutukseen, taitoihin ja elinikäiseen oppimiseen investoiminen;
- sosiaalisen osallistumisen edistäminen ja köyhyyden torjunta; ja
- institutionaalisten valmiuksien ja julkishallinnon tehokkuuden edistäminen.

**Monipuolisia ESR:n rahoituksella tuettuja rahoitusvälineitä voidaan toteuttaa eri tavoin:**

- **Lainat**, jotka voivat olla saatavilla tilanteissa, joissa lainaa ei markkinoilla ole saatavissa (esim. pankeissa) tai lainoja voidaan tarjota edullisemmin ehdoin verrattuna markkinahintaisiin lainoihin (esim. alhaisemmilla koroilla, pidemmällä takaisinmaksuajoilla, tai vähäisemmällä vakuusvaatimuksilla). Lainoja voidaan tarjota esimerkiksi yksityishenkilöille oman yrityksen perustamiseksi tai koulutuksen aloittamiseksi, yhteiskunnallisille yrityksille, tai syrjäytymisvaarassa olevien yhteisöjen, esim. kolmansista maista tulleet, kanssa toimiville instituutioille, joiden avulla tulijat voidaan integroida paremmin osaksi eurooppalaista yhteiskuntaa.
- **Mikroluotot** ovat pienempiä lainoja yksityishenkilöille, jotka saattavat jäädä ilman rahoituspalveluita. Niitä tarjotaan usein lyhyeksi laina-ajaksi ilman tai vähäisin vakuusvaatimuksin. Tästä esimerkkeinä ovat yhteiskunnallisille yrityksille, nuorille yrittäjille tai työttömille työllistymismahdollisuuksia edistäviin ammatillisiin erikoistumisopintoihin myönnettävät lainat.
- **Takaukset**, jotka annetaan vakuudeksi lainanantajalle pääoman takaisinmaksusta huolimatta siitä, että lainanottaja laiminlöisi takaisinmaksun. Esimerkiksi ilman tarvittavaa rahoituksellista tukea olevia nuoria yrittäjiä tai yhteiskunnallisia, ikääntyvien/pitkäaikaistyöttömien asemaa tukevia, yrityksiä voidaan tukea ESR-osarahoitetuin takauksin. Tukitoimien tuloksena talouteen syntyy uusien työpaikkoja.

- **Pääomarahoitus**, jossa pääoma on investoitu koko tai osittaista yrityksen omistusta vastaan; pääomasijoittaja saattaa olettaa jonkinasteista johdon määräysvaltaa yrityksessä ja osuutta yrityksen tuotoista. Pääomasijoitukset voivat kohdistua liiketoiminnan eri vaiheisiin, mutta julkisesti tuetut pääomasijoitukset ovat useimmiten varhaisessa vaiheessa hyödynnettävää alkupääomaa ja käynnistysrahoitusta (mukaan lukien riskipääoma). Pääomarahoitusta hyödyttää todennäköisimmin suuririskisiä ja nopean kasvupotentiaalin yrityksiä sekä tiettyjä pieniä paikallisia organisaatioita. Näitä ovat esimerkiksi organisaatiot, jotka luovat uusia ja kestäviä työpaikkoja tai kokeilevat innovatiivista rahoitusta palkiten yhteiskunnallisia organisaatioita onnistuneista yhteiskunnallisista saavutuksista tai keskittyvät yhteiskunnallisia ongelmia ratkaiseviin innovatiivisiin teknologioihin.

Rahoitusvälineitä voidaan tarjota myös yhdistelmänä avustusten ja muiden tukimuotojen kanssa. Investointirahastojen kiinnostuksen herättäminen edellyttää usein hankkeiden investointivalmiuksien parantamista. Neuvonta ja muu tuki voivat olla ESR:n avustuksien tuettuja.

ESR-varoja voidaan kohdentaa myös EU:n tasolla hallinnoitaviin rahoitusvälineisiin, kuten mikrorahoitukseen ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden edistämiseen työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevan ohjelman (EaSI) puitteissa.

ESR:n osarahoittamat rahoitusvälineet voivat vaikuttaa pitkän aikavälin investointimahdollisuuksien kehittymiseen ja monipuolistumiseen tukemalla toimintaa alueilla, joilla investointien määrä ei usein ole ollut parhain mahdollinen sekä ja edistämällä kaupallisesti kannattavien hankkeiden kehittämistä, jolloin avautuu uusia markkinamahdollisuuksia. Ne voivat myös luoda mahdollisuuksia investoijille ja rahoituslaitoksille. Rahoituksen saaminen on tyypillisesti ollut kalliista ja vaikeaa sosiaalialan yrityksille, ja useissa jäsenmaissa pankit ja muut rahoituslaitokset pitävät lainanannon ja luotonmyöntämisen riskejä suurina. Joistakin hankkeista voi kuitenkin tulla houkuttelevampia investointeja johtuen julkisen sektorin tukemista rahoitusvälineistä ja siihen liittyvästä riskinjoosta.



## Lisätietoa

Opas hallintoviranomaisille ERI-rahastojen rahoitusvälineistä:

[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/thefunds/fin\\_inst/pdf/fi\\_esif\\_2014\\_2020.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/fi_esif_2014_2020.pdf)

Tietoa rahoitusvälineiden ex-ante arvioinnin metodologiasta:

[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/en/funding/financial-instruments/](http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/financial-instruments/)

Euroopan rakenne- ja investointirahastojen lainsäädännöstä:

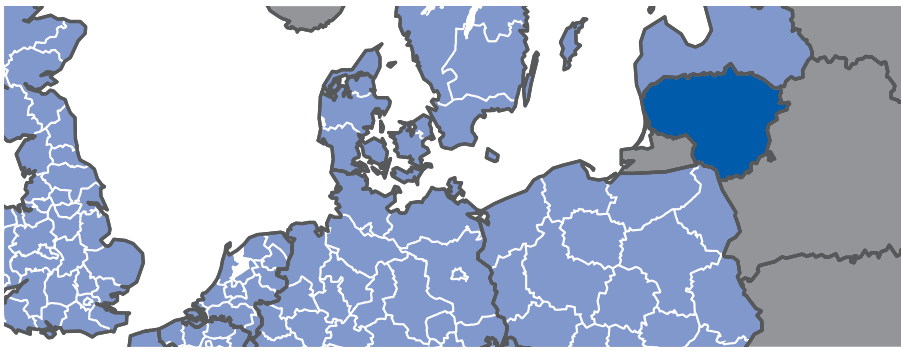
[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/fi/information/legislation/regulations/](http://ec.europa.eu/regional_policy/fi/information/legislation/regulations/)

'fi-compass' internetsivusto, neuvontapalvelut ERI-rahastojen rahoitusvälineille:

<http://www.fi-compass.eu/>

Lisätietoa Euroopan sosiaalirahastoa koskevasta lainsäädännöstä,  
mukaan lukien toimeenpanosäädökset ja delegoidut säädökset:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=33>



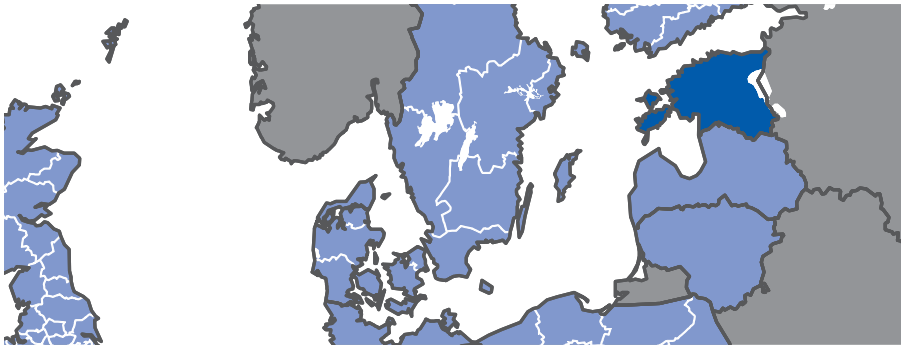
### **Yrittäjyyden edistämisrahasto**

14,5 miljoonaa euroa  
ESR-rahoitusta  
Laina + koulutus  
Pk-yritykset  
Liettua

#### **... tukee yrittäjiä kestävästä liiketoiminnan luomisesta ...**

Liettua yrittäjyyden edistämisrahasto tarjoaa lainoja yhdistettynä ilmaiseen koulutukseen start-up-yrityksille, yksityisyrittäjille ja yhteiskunnallisille yrityksille. Lainat on ensisijaisesti tarkoitettu heikommassa asemassa oleville ryhmille, ts. työttömille, vammaisille, sekä alle 29-vuotiaille ja yli 50-vuotiaille.

Vuodesta 2009 rahasto on edistänyt itsenäistä ammatinharjoittamista ja yrittäjyyttä pitämään ihmiset aktiivisina yritystoiminnassa ja työmarkkinoilla. Tuloksena on syntynyt lähes 2 000 työpaikkaa. Tämä havainnollistaa, kuinka ilmaisen koulutuksen ja lainojen yhdistelmä voi vastata start-up -yritysten saatavilla olevan tuen markkinavajeeseen.



### **Käynnistys- ja mikrolainataukset**

6,01 miljoonaa euroa  
ESR-rahoitusta  
Takaus  
Pk- ja start-up -yritykset  
Viro

#### **... vastaa rahoitusvajeesen start-up -yritysten omien vakuuksien jäädessä riittämättömiksi ...**

Virossa toimiva käynnistys- ja mikrolainatausväline on tarkoitettu yrityksille niiden kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana. Rahasto takaa käynnistys- ja kasvuvaiheen pääoman. Lisäksi saatavilla on ilmaista neuvontaa käynnistysrahoituksen hakuprosessissa vaadittavien liiketoimintasuunnitelmien laatimiseksi ja Enterprise Estonian maakuntien kehityskeskusten tarjoamaa koulutusta.

Tämä rahoitusväline on toiminut vuodesta 2008. Joulukuuhun 2013 mennessä se on myöntänyt 304 takausta.



### **Mikroluottorahasto ESF Campania**

120 miljoonaa euroa sis. 65,5 miljoonaa euroa ESR-rahoitusta  
Mikroluotto  
Pk-yritykset, yksityishenkilöt, mikroyritykset  
Italia

#### **... tukee yksityishenkilöitä ja mikroyrityksiä, joilla on vaikeuksia saada rahoitusta ...**

Italiassa mikroluottorahasto ESF Campania tukee liiketoimintaan tähtäviä start-up- ja spin-off -yrityksiä 25 000 euroon yltävillä korottomilla lainoilla. Tämä edistää investointeja, työllisyyttä ja kasvua alueella auttamalla yksilöitä, jotka eivät muutoin saisi luottoa.

Vuodesta 2012 alueellinen kehitysyhtiö Sviluppo Campania on perustanut toimistoja koko Campanian alueelle. Se tarjoaa kattavaa tietoa, neuvontaa ja ilmaista tukea yrityksille niiden käynnistysvaiheessa. Tähän päivään mennessä tukea on saanut 1 845 lopullista tuensaajaa, joista 1 400 on pk-yrityksiä sekä mikroyrityksiä ja 445 yksityishenkilöitä. Tuloksena on syntynyt 1 145 työpaikkaa alueelle.

---

[www.fi-compass.eu](http://www.fi-compass.eu)  
[contact@fi-compass.eu](mailto:contact@fi-compass.eu)  
© EIB (2015)

**European Commission**  
Directorate-General  
Regional and Urban Policy  
Unit B.3 “Financial Instruments and IFIs’ Relations”  
B-1049 Brussels

**European Investment Bank**  
Advisory Services  
fi-compass  
98-100, boulevard Konrad Adenauer  
L-2950 Luxembourg